

УДК 658.29:631.115(477)

О. Khomenko, postgraduate State Agrarian and Engineering University in Podilya

NECESSITY OF MAINTENANCE WITH FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISES OF AGRICULTURE AS A CONDITION OF FORMATION OF NATIONAL SECURITY OF THE COUNTRY

Annotation. Created conditions in agriculture demand the urgent decision of problems concerning increase of a production efficiency and competitiveness of production of domestic agricultural commodity producers. At the same time the crying need of improvement of methodical bases of financial security of development of agricultural formations taking into account their branch specificity and difficult economic conditions conversational period is felt.

Not maintenance to financial security of the enterprises of agriculture the increase in debts on payments and in general to impossibility of existence of the state and destruction of its national security will lead to negative consequences, such as bankruptcy, inefficient managements of financial resources.

Maintenance of financial security directly influences a political life of a society, realization of economic policy, performance of social programs, strengthening of defensibility and security of the state.

Comparison of values of indicators of financial security of the enterprises of agriculture with threshold, gives the necessary information for acceptance of corresponding governmental decisions from a position of a regional policy of maintenance of national security of the country.

In article the place and a role of financial security in system of economic security are defined; increase of the importance of maintenance of financial security at the present stage of social and economic development of Ukraine is proved; theoretical bases of formation of system of financial security are developed.

The essence of financial security as one of the major system forming elements of economic security of the state is defined; degrees of security of financial interests; level of security of subjects of all levels of management of financial resources.

Keywords: financial security, economic security, state, agriculture enterprises, financial interests of the enterprise, financial resources, threats.

О.А. Хоменко, аспирант ПДАТУ

НЕОБХІДНІСТЬ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Визначено місце і роль фінансової безпеки в системі економічної безпеки; обґрунтовано підвищення значення забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу на сучасному етапі соціально-економічного розвитку України; розроблено теоретичні основи формування системи фінансової безпеки.

Визначено суть фінансової безпеки як важливої складової економічної безпеки держави; ступеня захищеності фінансових інтересів; рівня забезпеченості суб'єктів всіх рівнів управління фінансовими ресурсами.

***Ключові слова:** фінансова безпека, економічна безпека, держава, агропромислові підприємства, фінансові інтереси підприємства, фінансові ресурси, загрози.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Протягом останнього десятиліття однією з найбільш поширених причин виникнення фінансової кризи і банкрутства сільськогосподарських формувань була відсутність ефективної системи здійснення фінансової безпеки. На даний час фінансова безпека, як складова економічної безпеки, є передумовою формування національної безпеки країни в цілому.

Зважаючи на фактичну відсутність теоретичних і практичних розробок щодо забезпечення та розвитку фінансової безпеки сільськогосподарських формувань, визначено необхідність розширення й уточнення теоретичної та практичної бази даної тематики.

Своєчасна оцінка фінансової безпеки сільськогосподарських формувань є передумовою запобігання фінансових загроз і негативних фінансових явищ у виробничій діяльності сільськогосподарських формувань, захисту їх фінансових втрат, а в подальшому – стабілізації діяльності сільськогосподарських формувань і розвитку в умовах конкурентного економічного стану.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Питання фінансової безпеки підприємства досліджували І.О. Бланк, А.І. Бартиш, С.І. Абрамов, С.В. Васильчак, О.С. Журавка, В.І. Куцик, О.Б. Петрина, А.В. Фоменко, аспекти фінансово-економічної безпеки підприємства вивчали М.О. Кокнаєва, Л.А. Костирко, І.П. Мойсеєнко, О.О. Терещенко, О.О. Шолок, О.В. Черниш, І.О. Тарасенко.

О.В. Черниш та І.О. Тарасенко розглядають фінансову безпеку підприємства як основну складову економічної безпеки підприємства, яка дозволяє забезпечити його фінансову стійкість, ліквідність та платоспроможність; допомагає вирішити внутрішні і зовнішні небезпеки і загрози діяльності підприємства та подолати їх; має кількісно-якісне вираження та дозволяє самотійно обирати та впроваджувати фінансову стратегію [1, с. 117].

Метою статті є висвітлення теоретичних аспектів фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу та її забезпечення; визначення місця і ролі фінансової безпеки в системі економічної безпеки, як базової складової національної безпеки країни, обґрунтування підвищення значення забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу, розроблення теоретичних основ формування системи фінансової безпеки та заходів забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дотримання безпеки підприємств агропромислового комплексу є необхідною умовою функціонування агропромислового комплексу в загальному та держави в цілому. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання агропромислового комплексу визначається станом їх фінансової системи, що призводить до необхідності розгляду як проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств, так і її складової – фінансової безпеки.

Питання забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу розглядається як один із найважливіших пріоритетів, оскільки виступає основою ефективного управління фінансовими ресурсами. У свою чергу, незабезпечення фінансової безпеки призведе до негативних наслідків: банкрутства підприємств, неефективного управління фінансовими ресурсами, збільшення заборгованостей з платежів, неконкурентоспроможності та в загальному до неможливості існування держави, руйнування її національної безпеки.

Фінансова безпека підприємства – це спроможність протидіяти існуючим небезпекам і загрозам, які прагнуть завдати фінансових збитків, змінити структуру капіталу чи ліквідувати підприємство.

Економічна безпека підприємства – це базова складова націо-

нальної безпеки, яка виступає важливою умовою подальшого функціонування та розвитку сфери підприємництва в економіці держави та спроможна убезпечувати життєво важливі інтереси господарюючого суб'єкта від фактичних і потенційних джерел небезпеки або економічних загроз.

Для ефективного господарювання підприємства насамперед необхідно визначити цілі його створення та функціонування, тому внаслідок цього виникає потреба у постійному дотриманні фінансової безпеки підприємства як запоруки його стабільного і максимально ефективного функціонування.

Слід зазначити, що фінансова безпека досягається налагодженням ритмічної й ефективної роботи підприємства, завдяки вмілому управлінню виробничими фондами і джерелами їх формування. Цьому сприяють розроблення економічно обґрунтованого бізнес-плану і його невід'ємної складової – фінансового плану; контроль і аналіз за їх виконанням; вжиття заходів щодо фінансово-господарської стабілізації.

Оскільки метою підприємницької діяльності є отримання прибутку, основним показником ефективності економіко-організаційного механізму фінансової безпеки також є прибуток. Простежується зв'язок між цими поняттями: за відсутності прибутку у певному періоді діяльності підприємства можна говорити і про відсутність ефективного механізму фінансової безпеки.

Забезпечення фінансової безпеки тісно пов'язано з реалізацією фінансових інтересів підприємства.

Фінансові інтереси підприємства є важливою складовою забезпечення розвитку підприємства і економічних відносин з навколишнім середовищем. Суб'єктами фінансових інтересів підприємства є його власники, керівництво підприємства, персонал.

Реалізація фінансових інтересів підприємства є змістом забезпечення його фінансової безпеки. Тому захист власних фінансових інтересів підприємства виступає найважливішою складовою забезпечення належного стану його фінансової безпеки.

Головний фінансовий інтерес підприємства в ринкових умовах – зростання його ринкової вартості та збільшення присутності на ринку.

Забезпечення стійкого росту підприємництва, стабільності ре-

зультатів їх діяльності, досягнення цілей, що відповідають інтересам власників і суспільства в цілому, неможливі без розробки й проведення самостійної стратегії, що у сучасній економіці визначається наявністю ефективної системи його фінансової безпеки. Саме стан фінансів господарюючих суб'єктів багато в чому обумовлює ефективність їх діяльності в ринковій економіці, що і призводить до необхідності розгляду проблем забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва [2, с. 98].

На рівень фінансової діяльності підприємства і, відповідно, на стан його фінансової безпеки впливають внутрішні чинники (рівень операційного і стратегічного фінансового менеджменту) та зовнішні чинники (державна, ринок, конкуренція).

Відсутність фінансової безпеки, а інколи і низький її рівень призводить до поглинання чи банкрутства підприємства.

Забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу передбачає [3, с. 127]:

1) визначення пріоритетних фінансових інтересів підприємства і забезпечення їх коригування в разі необхідності;

2) створення ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, умов оперативного реагування на загрози, їх своєчасного виявлення;

3) прогнозування тенденцій, які ведуть до порушення нормального функціонування фінансової системи підприємства та її розвитку;

4) встановлення причин і умов, які спричиняють фінансовий збиток і загрожують реалізації фінансових інтересів підприємства, порушенню нормального функціонування його фінансової системи;

5) своєчасне виявлення й усунення загроз фінансовій безпеці підприємства, зниження ризиків у його фінансовій діяльності;

6) забезпечення зацікавленості керівництва і персоналу в ефективній фінансовій діяльності підприємства;

7) забезпечення відповідності визначеної фінансової стратегії підприємства сукупності його пріоритетних інтересів;

8) забезпечення збалансованості фінансових інтересів окремих підрозділів і персоналу з пріоритетними фінансовими інтересами під-

приємства в цілому;

9) створення умов для максимально можливого відшкодування або локалізації завданого збитку неправомірними діями юридичних чи фізичних осіб;

10) проведення комплексу заходів із перевірки ділових партнерів даного підприємства;

11) ефективного припинення зазіхань на фінансові ресурси з боку персоналу підприємства та його ділових партнерів.

Фінансова безпека є універсальною категорією, що характеризує захищеність суб'єктів соціально-економічних відносин на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином. Фінансова безпека підприємства відображає захищеність його діяльності від негативних впливів зовнішнього середовища, а також спроможність швидко усунути різноманітні загрози або пристосуватися до існуючих умов, що не позначаються негативно на його діяльності [4, с. 65].

Належний рівень фінансової безпеки відображається кількісними та якісними характеристиками фінансового стану, що забезпечує стабільну захищеність пріоритетних фінансових інтересів підприємства від ідентифікованих реальних і потенційних загроз зовнішнього та внутрішнього характеру, параметри якого визначаються на основі фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого зростання поточного та перспективного періодів.

На думку Барановського О.І., у плановій економіці фінансові відносини і взаємозв'язки традиційно відігравали підпорядковану роль щодо завдання формування натурально-речових пропорцій, але економічні реформи висунули фінансові питання функціонування народногосподарського комплексу на передній план та почали вимагати нового осмислення основ фінансової безпеки [5, с. 19].

Тому і виникає потреба у постійному дотриманні фінансової безпеки підприємства як запоруки його стабільного й максимально ефективного функціонування.

Таким чином, необхідність забезпечення фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу передбачає поєднання критеріїв підвищення добробуту нації і кожного громадянина та

становлення в Україні конкурентоспроможної національної економіки, яка була б органічно включена у глобальні економічні процеси та посідала б в них гідне місце. Поєднання цілей підтримки макроекономічної стабільності, економічного зростання та забезпечення соціальної спрямованості економічного розвитку – це пріоритетні національні економічні інтереси України в економічній сфері та головні вектори стратегії економічної політики. Фінансова безпека є важливою складовою і являє собою здатність суб'єкта підприємництва ефективно і стабільно здійснювати свою господарську, в тому числі й фінансову діяльність.

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Фінансова безпеки підприємств агропромислового комплексу має включати в себе не тільки оцінку результатів господарювання суб'єкта та своєчасний контроль за діяльністю сільськогосподарських формувань, але й фінансову діагностику з метою виявлення відхилень від нормального фінансового стану та виявлення причин, що спричинили негативні процеси. Фінансову діагностику слід розглядати як комплекс заходів, що забезпечують якісно-порівняльну оцінку основних параметрів фінансової системи сільськогосподарських формувань: наявність і використання фінансових ресурсів; комплексна оцінка фінансового стану; потенційні можливості в плані доступу до зовнішніх фінансів.

Основним напрямом подальших досліджень є визначення стратегії фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу, яка забезпечить захист їх фінансових інтересів від різноманітних загроз шляхом формування довгострокових цілей такого захисту, вибору найбільш ефективних шляхів їх досягнення, адекватного корегування напрямів і форм захисту при зміні факторів і умов фінансового середовища його функціонування. Усе частіше збільшується кількість сільськогосподарських підприємств, які усвідомлюють необхідність перспективного управління фінансовою безпекою на основі наукової методології передбачення її напрямів і форм, адаптації до загальних цілей розвитку сільськогосподарських формувань й умов зовнішнього фінансового середовища, що обґрунтовує необхідність дослідження даного напрямку національної економіки.

Список використаних джерел

1. Черниш О.В., Тарасенко І.О. Фінансова безпека підприємства в умовах кризового середовища. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 3. – Т. 2. – С. 117-119.
2. Гукова А.В., Аникина И.Д. Роль финансовой безопасности предприятия в системе его экономической безопасности // Образование и общество. – 2006. – № 3. – С. 98-102.
3. Лаврова Ю.В. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства // Ю.В. Лаврова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2010. – № 29. – С. 127-129.
4. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства, сутність та місце в системі економічної безпеки // Економіст. – 2003. – № 8. – С. 65-67.
5. Барановський О.І. Фінансова безпека держави // Фінанси України. – 1996. – № 11. – С. 19-34.

***Анотація.** Определены место и роль финансовой безопасности в системе экономической безопасности; обосновано повышение значения обеспечения финансовой безопасности предприятий агропромышленного комплекса на современном этапе социально-экономического развития Украины; разработаны теоретические основы формирования системы финансовой безопасности.*

Определено суть финансовой безопасности как важной составляющей экономической безопасности государства; степени защищенности финансовых интересов; уровня обеспеченности субъектов всех уровней управления финансовыми ресурсами.

***Ключевые слова:** финансовая безопасность, экономическая безопасность, страна, агропромышленные предприятия, финансовые интересы предприятия, финансовые ресурсы, угрозы.*